

Nova Prava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Težak položaj

Delovni pogoji jeseniškega delavstva so se znatno poslabšali

Že nekaj mesecev je opaziti, da jeseniško delavstvo ni več tako zaposleno kot prej. Razni obrati delujejo le pet dni tedensko. Delo je bilo prekinjeno tudi v vročih obratih, tako da se tudi v teh obratih ne vrši več neprekinjeno obratovanja, kakor to določa kolektivna pogodba. Kovinarsko delavstvo, ki deluje v mesecu decembru, januarju in februarju s skrajšanim delovnim časom, je v tem času posebno občutno prizadeto in se je to praznovanje jelo razširjati tudi na obrate, ki tega do sedaj niso poznali. Martinarna deluje samo 4 dni v tednu. Nekdaj je bilo za taka praznovanja škoda vsak kilogram premoga, danes pa vidimo, da žrtvuje podjetje za taka praznovanja več vagonov premoga.

Gotovo je, da je delavstvo zadovoljno, da se je nedeljsko delo ukinilo, toda praznovanja na delovni dan so zelo poslabšala njihov žetak slab položaj. Žalostno je to, da tisti delavci, ki so organizirani v strokovnih organizacijah vale vso krivdo na svoje organizacije. Resnica pa je, da naši zastopniki store

vse potrebne korake, da se položaj delavstva kolikor mogoče oblaži.

Vzrok praznovanja je tudi v velikem pomanjkanju vode in s tem električne energije. Ravnateljstvo obljublja, da bo v bodoče skušalo ta nedostatek odpraviti.

Drugi vzrok je tudi v pomanjkanju naročil. Produkcija podjetja se je dvignila na izredno višino, dobiti pa ni za produkte potrebna tržišča.

Pomanjkanje deviz je tudi pripomoglo k slabemu stanju, ker ni mogoče nabavljati prepotrebni surovin.

To so trije glavni vzroki, katere nam navaja podjetje, da nimajo delavci polne zaposlitve. Gotovo pa je, da na delavski položaj vplivajo tudi druge razmere.

Resnica je, da se jeseniški kovinar približuje slabšemu položaju. Toda če pregledamo vzroke, uvidimo, da v takih razmerah in v tem položaju ne moremo reševati problema na kak poseben način. Zavedajmo se, da se za slabimi časi bližajo boljši časi in ti bodo gotovo prišli! Treba je le, da je delavstvo zavedno in vstopa v organizacijo.

Obrt in industrija

Ugoden vpliv pospešene industrializacije na razvoj obrti

Ko so se pri nas začeli pristojni činitelji resno baviti z mislijo, kako bi poživili splošno gospodarsko življenje v državi z oživitvenjem in dvigom industrije, so vstali mnogi zagovorniki obrtniškega stanu in trdili, da bo napredek industrije oziroma pospešena industrializacija Jugoslavije smrt vsega obrtništva. Proti tej trditvi so odločno vstali omenjeni krogi strokovnjakov in narodnih gospodarstvenikov, ki trdijo, da se je že doslej povsod pokazal izredno ugoden vpliv pospešene industrializacije, zlasti pa je opaziti njegove ugodne posledice ravno pri toliko ogroženem obrtniškem stanu, kajti z industrializacijo se je izdatno dvignila ne le poraba industrijskih, temveč predvsem obrtniških izdelkov. Razen tega mnoge industrije naravnost ustvarjajo potrebo po novih obrtniških izdelkih.

V naši državi imamo uradno registriranih pri vseh trgovskih, obrtnih in industrijskih zbornicah 147 tisoč 781 obrtniških podjetij, od teh

na področju ljubljanske Zbornice za TOI 21.697. Moramo pa pri tem računati, da obstoja v vsej državi še najmanj 72.000 nelegalnih obrtniških obratovalnic in smemo mirno trditi, da imamo v vsej Jugoslaviji danes najmanj 220.000 obrtnih podjetij. Od teh odpade tretjina na vasi in trge, oziroma mesta izpod 5.000 prebivalcev. Računa se, da prihaja na vsakih 100 obrtniških mojstrov 70 do 80 pomočnikov in vajencev, dočim odpade na vsakih 100 jugoslovanskih prebivalcev po 1.4 obrtniške delavnice. Interesantna je pri vsem tem ugotovitev, da je z napredkom industrializacije v posameznih pokrajinah v direktnem sorazmerju stalno tudi število obrtniških podjetij, kar se vidi posebno nazorno v Sloveniji, kjer je industrija v vsej kraljevini najmočnejše razvita. V Sloveniji odpade na vsakih 100 prebivalcev 2.1 obrtniške delavnice in je zaposlenih v obrtu 32.53% nameščencev, v industriji pa vsega 17.57%. Podobni odnosi so ugotovljeni tudi na po-

Naša narodna zavest

Delavec je najvažnejša gonilna in proizvajalna sila v narodnem gospodarstvu. — Njegovi nacionalni in državljanski vzgoji je posvetiti največjo skrb

Pomen delavskega stanu za narodno gospodarstvo, za nacionalno politiko in za državne interese je izven vsakega dvoma. Ni vseeno, kakšna je miselnost delavstva in v kateri smeri se gibljejo in razvijajo njegovi nazori o problemih naroda in države, o nalogah in dolžnostih narodnega gospodarstva. Delavski stan je mnogoštevilen, raztresen po najvažnejših središčih državnega in narodnega življenja. Intelekt delavstva je razvit, njegov razum je bister in prožen, sposobnost delavca za kritična opazovanja in presojanja dogodkov v življenju naroda in države in v zunanjem svetu je na visoki stopnji. Delavec zna samostojno misliti, on ima svoj posebno razvit ponos in posebno resno razumevanje za svojo čast in za svoje pravice. Delavec je žejen izobrazbe, on stremi po napredku v svojem strokovno-tehničnem znanju in tudi v svoji kulturni pomembnosti in ustvarjalnosti. V borbi za vsakdanji kruh mora delavec biti vztrajen, oprezen, po potrebi potrpečljiv, pa tudi odločen in napadalen. Delavec je najvažnejša gonilna in proizvajalna sila v narodnem gospodarstvu. On je tudi najpomembnejša os, okoli katere se zbira in razvija narodna kultura, narodni ponos in narodna zavest. Delavec se giblje po najživejših cestah narodnega in državnega življenja, njegov obraz in ponašanje daje tem cestam in ulicam svoj poseben značaj. Delavec je v zvezi z drugimi narodnimi delovnimi silami ona granitna cesta, po kateri v bodočnost gre cesta, kakor pravi pesnik.

Vse države, ki pazijo na svoj napredek in na pogoje za svoj obstanek, posvečajo problemu delavstva najresnejšo pažnjo. Ta problem je gotovo svojevrsten problem, katerega je reševati skrajno previdno, obzirno, z visoko inteligenco in globokim kritičnim razumom. Problem je kočljiv, ker se dotika razgibane in živahne duše človeka, ki je vsak dan v borbi in ki ceni in pozna trdoto tega življenja. Delavec tako rekoč noč in dan visi med življenjem in smrtjo, nima trajnih sredstev za preživljanje, ni navezan na zemljo, niti ni navezan na en delovni prostor ali na en kraj. Delavec zaradi tega ni konservativen, njegovo razpoloženje je revolucionarno, evolucijsko, včasih melko sanjavo, večkrat tudi borbeno in udarno. S problemom delavstva se v kulturnih državah ukvarjajo visoki izobraženci, globoki filozofi in pedagogi, resni gospodarski znanstveniki in prevdarni sociologi. Časi demagoških uplivov in zavajanj delavstva so davno minuli, v resnih časih mora delavstvo imeti najresnejše, vsem prilikam doraslo vodstvo. Iz teh spoznanj je izšla potreba, da je nacionalni vzgoji in državljanski vzgoji delavstva treba posvetiti največjo skrb in tudi potrebne žrtve materijelnega značaja, ki se povsod bogato obrestujejo. Delavec je zaradi svoje krajevne raztresenosti, zaradi svoje razumske živahnosti, zaradi svoje številčne moči najjačji in najprimernejši nosilec nacionalne misli. Ako je ta misel vodena v pravilni smeri in se skladno zliva v tok nacionalnega življenja ostalih slojev in stanov v narodu, dobiva nacionalni ponos prebivalstva svojo posebno elastičnost in pa, kar je najvažnejše, svojo posebno trdoto. Značaj delavca je stalen in trd, ki se ne spreminja od slučaja do slučaja. Narodno zaveden in ponosen delavec ostane to in naj preko njega divjajo še taki viharji. Njegova narodna zavest je odporna in njegova ljubezen do naroda vedno aktivna, njegovo delo za narod vedno koristno ustvarjalno. Delavec je za probleme narodnega obstoja sprejemljiv, on je sposoben, da prodre v bistvo večnih tokov, ki v vseh stoletjih obvladajo osnovne biti vsakega naroda.

Narodni vzgoji našega delavstva bi morali nuditi najskrbnejšo pažnjo; v prvi vrsti imajo to dolžnost delavske strokovne organizacije, ki morajo delavstvo vzgajati za višje cilje in naloge in ga postaviti na take obrabne točke, na katerih bo lahko proti vsem napadom vseh časov in vseh vrst uspešno vztrajal. Strokovne organizacije morajo za nacionalno vzgojo delavstva vedno imeti potrebno razumevanje. V drugi vrsti so za nacionalno vzgojo našega delavstva odgovorni tudi delodajalci. Njih dnevni stik z delavcem je za duševni razvoj delavca izredno velikega pomena. Delavec mora v svojem gospodarju videti sodelavca in sobojevnika v obrambi splošnih narodnih koristi in soorganizatorja za utrditev pogojev za dober in vsestranski razvoj narodove moči. Delodajalec, ki nikdar v letu ne najde prilike za nacionalno vzgojo svojega delavstva — ni pravilno razumel poslanstva, ki ga ima on s svojim podjetjem v narodnem gospodarstvu. —ec

dročju beograjske in zagrebške zbornice. Iz teh podatkov sklepajo pristojni činitelji, da naše obrtništvo nedvomno napreduje vzporedno z napredkom industrije, in to prav tam, kjer stoji industrija na

višji stopnji razvoja. Z ozirom na to industrializacija ni koristna le sama po sebi, temveč kar najizdatneje podpira tudi jugoslovansko obrtništvo in vse ostale gospodarske panoge.

Značilni sklepi

Seja centralnega tajništva Delavskih zbornic v Skoplju. Jugoras je prevzel vodstvo

Odbor centralnega tajništva Delavskih zbornic je zboroval dne 24. in 25. marca v Skoplju. Na seji je bilo zastopanih vseh sedem Delavskih zbornic s 14 delegati. Ljubljansko Delavsko zbornico je zastopal Lovro Jakomin (soc.) in Peter Lombardo (ZZD). Seji je predsedoval L. Mitić (Jugoras), tajnik Delavske zbornice v Beogradu.

Na seji centralnega tajništva se je obširno razpravljalo o vseh aktualnih socialno-političnih vprašanjih. Glede položaja strokovnih organizacij in glede zastopstva v socialnih ustanovah je bilo poudarjenih dvoje mišljenj. Oba zastopnika iz Zagreba (soc.) in po en zastopnik iz Ljubljane (soc.) in iz Sarajeva (soc.) so zagovarjali svobodno udejstvovanje delavskih organizacij in zahtevali, da se takoj razpišejo volitve v Delavske zbornice, kakor tudi v ostale socialne ustanove. Zastopniki Delavskih zbornic iz Beograda, Skoplja, Novega Sada in Splita (vsi Jugoras) in zastopnik iz Ljubljane (ZZD) so pa zahtevali, da se uprave Delavskih zbornic, kjer se to še ni zgodilo, imenujejo iz vrst nacionalnih sindikatov, ki da so danes večinski predstavniki delavstva. Volitve se naj pa izvedejo šele pozneje, ko bo iz Delavskih zbornic odstranjen vpliv marksistov. Zastopniki Jugorasa in zastopnik ZZD iz Ljubljane so se končno izjavili, da se zakonitim potem odpravi sistem sindikalnih organizacij in da se dovoli v državi samo eno sindikalno organizacijo na nacionalni osnovi. Socialisti so na seji centralnega tajništva razpolagali s 4 glasovi, Jugoras in ZZD iz Ljubljane pa z 10 glasovi. Z večino 10 glasov je bilo na seji centralnega tajništva Delavskih zbornic osvojeno stališče Jugorasa in ZZD iz Ljubljane.

Na isti seji centralnega tajništva Delavskih zbornic je bilo z večino glasov sklenjeno, da se dosedanjemu tajniku Bogdanu Krekiću (soc.) odpove službo in na njegovo mesto imenuje Drag. Milojevića (Jugoras), tajnika Delavske zbornice v Skoplju. Dokler pa minister za socialno politiko ne bo potrdil imenovanje novega tajnika, vrši funkcijo tajnika centralnega tajništva Delavskih zbornic L. Mitić (Jugoras), tajnik beograjske zbornice. Računski zaključek centralnega tajništva za leto 1938 bo pregledala posebna komisija, sestavljena iz dveh članov Jugorasa in enega člana ZZD.

Centralno tajništvo Delavskih zbornic v Beogradu je s tem prišlo popolnoma v roke Jugorasa. Delavske zbornice, ki še niso v rokah Jugorasa, bodo tekom aprila razpuščene in imenovane nove uprave. Vsaj tako zatrjujejo v vrstah Jugorasa.

Komentar o teh za strokovni delavski pokret važnih odločitvah ni potreben, ker ga bo razvoj sam podal!

Šola in dom

Tesna povezanost in sporazumno sodelovanje doma in šole ima pred seboj silno široko delovno polje. Predvsem je potrebna vpostavitve najpristranejših odnošajev med učiteljstvom in starši na eni strani in starši samimi med seboj na drugi strani. Vsak oče in vsaka mati mora vedeti, komu je zaupala vzgojo in izobrazbo svojega otroka; učitelj pa mora prav tako biti točno poučen, od koga je otroka sprejel, kakšno ozračje in življenje vlada v otrokovem domu in kakšni vzgojni vplivi so doslej oblikovali otrokovo dušo in značaj. Medsebojno spoznavanje med zgoraj naštetimi činitelji, njihovo medsebojno spoštovanje in zaupanje, ki je pri vzgoji otrok prepotrebno, mora brezpogojno roditi zlate sadove tako znotraj in zunaj šole, kakor tudi znotraj in zunaj otrokovega doma. Mnogoteri spori in konflikti, ki se dan za dnem pojavljajo med starši in učiteljstvom in ki v večini primerov docela rušijo potrebni ugled staršev in šole, bi bili z

Skupno in sporazumno sodelovanje staršev in učiteljev

omenjenim sodelovanjem šole in doma povsem izključeni in nemogoči.

Ob ustvaritvi takih odnošajev se bodo starši izogibali, zlasti pred otroki, vsakega neprimerne izražanja o šoli in učitelju. Ob stiku s šolo in učiteljem bo dana roditeljem večja možnost, da kar najbolje spoznajo svojega otroka tudi «z one druge strani», s katere presoja otroka njegov šolski vzgojitelj, v čigar oči in srcu morajo biti vsi otroci enako ljubi in dragi. Pa tudi obratno: Učitelj bo iz ust staršev izvedel mnogokaj iz intimnega življenja otroka in z ozirom na vse to tudi uravnal vzgojni postopek. Le s skupnim nastopom in sporazumnim sodelovanjem doma in šole je mogoča dosega velikega skupnega cilja: Pravilne vzgoje in vestranskega napredka naše mladine. Zato bi bilo želeto, da bi postalo to sodelovanje med starši in šolo prav povsod širom naše lepe domovine čim tesnejše, pristranejša in s tem seveda tudi uspešnejša.

Če hočeš, da te bodo spoštovali in da ne bo očitne pege na tvoji morali, stopaj z drugimi natanko v istem koraku, glej z njihovimi očmi, misli njihovimi misli. Kar je družba ustanovila, je moralno; kar se ne sklada z njenimi zakoni, je nemoralno. (Ivan Cankar)

Ne pokaži ljudem, da si drugačen od njih, ne povej jim nikar, da je zunaj, dateč za hrbtom, drugačen in svetlejši svet! Komaj bodo spoznali, da nisi iz njih testa, pa te bodo kamenjali! (Ivan Cankar)

Kolikor lepše in predrznejše so sanje, tem bolj umazana je resnica.

(Ivan Cankar.)

Razgled po svetu

Anglija v Sredozemlju

V zadnjih dneh smo slišali iz raznih evropskih prestolnic tako pomembne besede, da nas je nehote stresla groza pred nečem novim, velikim in usodnim. V zvezi z najnovejšimi izjavami in dogodki se med drugim tudi upravičeno smemo oprašati, ali bo Anglija v primeru vojne mogla ohraniti svojo strateško nadmoč v Sredozemlju?

To je vprašanje, na katero je silno težko dati točen odgovor. Večina pomorskih in vojaških strokovnjakov se strinja v mnenju, da se bo to Angležem posrečilo, toda le v primeru, da jim bodo stali ob strani Francozi z vso svojo močjo. Po mnenju angleških strateških strokovnjakov leži glavna nevarnost za angleško nadlodo na Sredozemskem morju na črti Elba—Sardinija—Pantelerija—Tripolis, katero so Italijani sijajno utrdili, zlasti pa bazo na Panteleriji. Druga, južna črta teče od Dodekanesa do Tobruka v Libiji, ki ni dosti manj nevarna od prve. Angleži bodo morali v vzhodnem Sredozemlju ne le braniti svoje morske poti, temveč tudi vse dežele, ki ležijo pod njihovim okriljem. V primeru italijanskega napada na Egipt bodo morali Angleži ne le braniti Sueški prekop, temveč tudi zahodno mejo Egipta, proti kateri so zgradili Italijani izvrstno strateško cesto, dolgo 940 milj. Enako bi bil izpostavljen tudi Sudan, ki bi ga Italija lahko napadla iz Libije in Abesinije istočasno. Tudi Gibraltar še ni nič kaj trdno zabaroban s kopnega, ker v tem pogledu general Franco še ni ničesar konkretnega zagolovil. Dogodki v Palestini in Siriji niso najrazveseljivejši za Angleže. Otok Malta, ki ima sicer odlično geografsko lego, bo v primeru vojne v silno kočljivem položaju. Čeprav je z morja neosvojljiva, je docela izpostavljena italijanskim napadom iz zraka, saj potrebujejo italijanska bojna letala s Sicilije do nje le petih 20 minut.

Milijoni

ljudi uporabljajo in hvalijo že 50 let

ŠMOL-pasto

kremo za čevlje

Vsekakor je dejstvo, da bo za bodočo strateško situacijo v Sredozemlju najpečje in usodne važnosti zadržanje držav Balkanskega sporazuma, od katerih podpore bo docela odvisna nadloda v severnih delih srednjega in vzhodnega dela Sredozemskega morja. Že bližnja bodočnost nam bo pokazala razvoj dogodkov v nedvoumni in jasni luči; že danes pa smemo trditi, da bo gospodarica Sredozemskega morja in zmagovalka prav verjetno ona stran, ki bo uživala naklonjenost in sodelovanje, ali pa vsaj podporo balkanskih držav.

Pri proslavi dvajsetletnice ustanovitve fašistovskih bojnih oddelkov je govoril Mussolini, ki je poudaril, da so bila Franciji jasno postavljena vprašanja, ki imajo tudi svoje ime, in se imenujejo Tunis, Džibuti in Sueški prekop. Francija odgovor na ta vprašanja ne bo mogla odkloniti, ker bo drugače jarek, ki je sedaj med obema državama tako globok, da ga sploh ne bo mogoče premostiti. Sredozemsko morje je velikega vojaškega, zemljepisnega in zgodovinskega pomena za Italijo. Kadar pravimo Sredozemsko morje, računamo tudi

zaliv, ki se imenuje Jadransko morje, v katerem so italijanske koristi pomembne, toda ne izključujejo koristi Slovanov. Zaradi tega vlada v tem delu že dve leti mir. Na koncu svojega govora je Mussolini poudaril nujnost, da se Italija še naprej oborožuje, ker: Kadar smo močni, nas prijatelji ljubijo, sovražniki se nas pa bojijo.

— Italija in Jugoslavija. Uradna Agencija Stefani v Rimu poroča o članku lista «Messagero», ki zavrača tendenciozne vesti francoskega tiska o italijanskih vojnih namerah proti Jugoslaviji. Značilen članek prihaja do zaključka, da je prijateljstvo med Jugoslavijo in Italijo eno izmed osnov in temeljev zunanje politike Mussolinija. Če se je to prijateljstvo za nekaj časa ohladilo, je bilo samo zaradi tega, ker je francoska diplomacija izvajala usoden vpliv, smatrajoč Jugoslavijo za svojega podložnika v želji, da obkoli Italijo na Jadranskem morju. Čisto razumljivo je, da obnovitev italijansko-jugoslovanskega prijateljstva ne prija vsem onim v Parizu, ki v tem prijateljstvu vidijo čvrsto osnovo in lojalno solidarnost v političnem in gospodarskem sodelovanju dveh držav.

— Rumunija se bo branila. Rumunski ministrski predsednik je zastopnikom tiska izjavil, da ne more biti nobenega dvoma, da se bo rumunski narod tisti trenotek, ko bi hotel kdo napasti državne meje, dvignil in neokrnjenost svoje domovine do zadnjega diha branil. Nihče ne bo premišljeval o eventualnem izidu borbe. Pred zgodovino se moramo pokazati kot moške. Za vsak slučaj je zato tudi Rumunija vpoklicala nekaj letnikov rezervistov pod orožje.

— Politično vodstvo Čehov uvaja totalitarni režim. Odbor nove enotne narodne organizacije je sklenil, da se razpuste vse stare češke stranke ter je predložil vladi o tej stvari primerne predloge. Namen je, da se organizira češki narod v eni sami totalitarni stranki. Poslanska zbornica in senat ter vsa deželna in samoupravna zastopstva se likvidirajo. Vsa oblast bo v rokah vlade, kateri bi ob strani stalo vodstvo enotne narodne organizacije.

— Franco je zahteval brezpogojno kapitulacijo republikanske vojske. — Madridski narodni svet je potom pogajan hotel vsaj deloma omiliti Francove zahteve. Pogajanja so se pa razbila. Franco je pričel ofenzivo na cordobski in madridski fronti. Nacionalistične čete z veliko naglico napredujejo. Dolgo časa se republikanci ne bodo mogli več upirati, ker jim že primanjkuje hrane in vojnega materiala. Madrid je že v posesti Francove vojske.

— Inozemski listi so na Češkem prepovedani, razen nemških in italijanskih.

— Vse češke strokovne organizacije delavcev in nameščencev so se združile v Narodno delojemalsko centralo, ki šteje 1.5 mil. članov. Predsednik centrale je A. Chloupek.

— Obvezna vojaška služba v Angliji. Odbor za obrambo angleškega imperija pripravlja načrt, da se tudi v Angliji uvede obvezna vojaška služba.

— O resnosti mednarodnega položaja je spregovoril ameriški zunanji minister Cordell Hull, ki je ugotovil, da ima nove dokaze, da se pripravljajo mednarodni zapletljivi, ki bodo najresnejše ogrozili mir. Danes je potrebnejše kakor kdajkoli, da se vsi narodi združijo in zavzamejo za spoštovanje zakonov, rava in miru ter zdravih gospodarskih odnosov.

TEKOM TEDNA

Izgubljenec

Stariši so mu že davno pomrli. Rojen in zrastle je v Nemčiji. Ne zna nobene besede slovenski. Do tridesetega leta starosti je služil po različnih nemških industrijskih krajih. Zadnji čas je bil zaposlen tudi v poljedelskih obratih. Za državljanstvo se ni veliko zmenil, ker je bil prepričan, da je nemški državljan. Ker se je pregrešil proti formalnim predpisom priglaševanja, ni dobil več pravice zaposlitve in moral je odpotovati v Jugoslavijo. Prišel je sem brez denarja. Potika se po ulicah, težko se sporazumeva z ljudmi, zato ima tudi z miloščinami malo uspeha. Da ne najde javne institucije, ki bi mu pomagala v obupnih urah življenja, je za naše razmere samo ob sebi razumljivo. Prostoje je v malo gorjansko vas. Po zakonu mu mora pomagati domovinska občina. Zato bo odpotoval s priberačnim denarjem tja, da spomni občinske može, da je sin že zdavnaj pozabljenega domačina. Ze kar naprej je gotovo, da mu revna domovinska občina tudi ničesar ne bo mogla dati. Dobil bo kvečjemu pravico na papirju: domovinski list. Ali res ne bi bilo mogoče, da bi se pri nas ustanovilo zavetišče za izseljence, ki se vrnejo iz tujine. Da bi se jih v zavetišču prehranilo vsaj štirinajst dni, da bi se organiziralo posebno posredovanje za zaposlitev, ker je več kot jasno, da delavci, ki ne znajo našega jezika in so popolni tuji za naše razmere, sami ne morejo najti zaposlitve. Izseljeniški komisariat in Borza dela naj pokažeta svojo inicijativo. Če smo ga na meji sprejeli kot našega državljanja, potem skrbimo zanj; dajmo mu kruh in priučimo ga zopet jeziku njegovega rodu. Kar molče res ne moremo mimo njega, kot bi ga na svetu ne bilo!

= **Koncentracija.** Narodno-obrambna društva CMD, Branibor in Slovenska straža so objavili resolucijo, ki se glasi: «V svesti si svojih dolžnosti in odgovornosti napram narodu, so narodnoobrambne organizacije po medsebojnih posvetih sklenile, da bodo nastopale skupno in sporazumno glede potreb, ki se pojavljajo in ki jih stavlja pred nas čas, zavedajoč se, da more biti le skupen, premišljen in načrten nastop vseh poklicanih zasebnih narodnoobrambni činiteljev kos vsem nalogam, ki jih lahko prinese čas.

= **V današnjih težkih časih** je bila med Slovenci brez razlike na strankarsko pripadnost sprožena nujna zahteva po narodni koncentraciji. Prenehati moramo z malenkostno strankarsko politiko, ko je prišla zadnja ura, da osredotočimo vse svoje delo, da očuvamo interese naše narodne skupnosti. «Slovenec» pa gibanje za narodno koncentracijo ni vseč. Še vedno se trdovratno giblje v ozkem krogu strankarskih interesov. «Slovenec» je mišljenja, da se je že ves slovenski narod skoncentriral okoli JRZ in da zato kakšne posebne koncentracije ni več treba. «Slovenec» celo pravi, da bi bila narodna koncentracija jalov politični eksperiment, ki bi ga politično zrelo ljudstvo odločno odklonilo. Očividno se pa «Slovenec» predstavlja pod politično zrelim ljudstvom le zagrizene strankarje, ki razen svoje bližnje okolice ne vidijo nikogar drugega. Kajti predrzno bi bilo trditi, da med narodom ni volje za pomirjenje in za skupno delo vseh, ki se zavedajo usodnih dni, katere pravkar doživljamo. Večina naroda si želi v notranjosti miru, čim

manj strankarstva in čimveč skupnega dela vseh, ki jim je skrb za našo usodo važnejši od vseh drugih interesov.

= **Po starih, zavrženih potih?** Vlada g. Milana Stojadinovića je na veselje vsega jugoslovanskega ljudstva morala dati krmilo države iz rok. Ob tej priliki so listi ugotovili naravnost strašne načrte, katere je imel v programu ta jugoslovanski diktator. K temu načrtom je spadalo tudi nasilno razbitje delavskih strokovnih organizacij, ukinitvev po ustavi zajamčene svobode združevanja in zborovanja, t. j. ukinitvev najsvetejših pravic, ki jih od človeške družbe mora zahtevati kulturen človek. G. Stojadinović je imel pripravljen zakonski osnutek, s katerim bi ukinitel svobodne delavske organizacije in uvedel uniformirano totalizirano in do kosti fašizirano enotno obvezno delavsko strokovno organizacijo pod vodstvom imenovanih vodij. Proti temu načrtu se je uprla vsa delavska javnost, vse politične skupine brez razlike usmerjenosti tako, da je moral ta zakonski osnutek biti vržen v vodo. Toda zdi se, da nekateri ne morejo pozabiti lepih časov, ki so obetali najboljše sadove za diktatorska poželjenja. Pred kratkim se je vršilo zborovanje delavskih zbornic v Skoplju in na tem zborovanju so bile sprejete resolucije, ki hočejo imeti to nazaj, kar je sedanja vlada g. Cvetkovića zavrgla in označila kot za program sedanje vlade nesprejemljiv eksperiment.

= **Sporazum.** «Hrvatski dnevnik» je napisal, da bi Hrvatje tekom let lahko ponovno šli v vlado. Vendar so pa vstop v vlado odklanjali, ker njim v današnjem položaju ni zato, da bi bili zastopani v vladi, dokler ni sklenjen sporazum. Z vstopom v vlado bi ostali Hrvati le na pol pota v svojih prizadevanjih, da dosežejo svoj narodno politični cilj. «Hrvatski dnevnik» pravi izrecno: «Hrvatje ne bi šli niti v koncentracijsko, a še manj v koalicijsko vlado, razen če bi šlo za vlado, ki bi izvedla že določeni sporazum.»

= **Volitev v Pokojninski zavod za nameščence ne bo.** V Sloveniji je potrjena le ena kandidatska lista na delodajalski in na nameščenski strani. Ker je vložena le ena kandidatska lista, je ta tudi po zakonu že izvoljena. Navzlic temu pa nekateri nezadovoljneži še vedno širijo po Sloveniji letake, ki naj vzbude videz, da se bodo volitve vendarle vršile. Pa se bodo že naveličali trošiti denar za brezsmiselne letake!

= **Ljuba Davidović,** voditelj demokratske stranke, je težko obolel. Davidović je star 76 let. V političnih krogih se govori, da bo vsled Davidovićeve boleznii prevzel vodstvo demokratske stranke vseučiliški profesor Božidar Marković, ali pa dr. Milan Grol.

= **Tovarna čokolade Mirim** v Mariboru bo znatno povečala svoj obrat in bo tudi zaposlitev delavstva številnejša.

= **Veliko zadržno stanovanjsko hišo** zgrade v Beogradu. Stanovanj bo v hiši sto. Vsak stanovalec hiše bo tudi lastnik stanovanja. Stroški graditve so preračunani na 1,8 mil. din. V hiši bodo tudi trgovski lokali in drugi poslovni prostori.

= **Amnestirani** so bili vsi prestopki, ki so se izvršili po volitvah vse do 5. februarja. Amnestiranih je bilo vsega skupaj 170.000 prestopkov, od katerih odpade velik del na savsko banovino, pa tudi v dravski banovini je bilo amnestiranih več sto prestopkov.

= **Visoki občinski proračuni.** Beogradski občinski proračun znaša 558 mil. din, zagrebški pa 275 mil. din.

Ogroženi tekstilci

Tekstilna industrija si ne more nabaviti zadostno sirovin, ker ne dobi deviz. — Tovarne zmanjšujejo svoje obratovanje. — Redukcije delavstva. — Akcija Delavske zbornice in strokovnih organizacij

Zadnji čas ima naša tekstilna industrija pri nabavljanju tekstilnih surovin, to je bombaža in bombaževega prediva, velike težave. Surovine je treba plačati na tujih tržiščih v devizah, to je v vrednotah onih držav, ki surovine proizvajajo. Devize delimo poglavito na dva načina: od izvoza v tako imenovane neklirinske države, to je od tistega dela izvoza, ki ne gre v Nemčijo in Italijo, in od prihrankov, ki jih pošiljajo k nam naši izseljenci.

Zadnji čas naš izvoz nazaduje. Še bolj pa nazaduje izvoz v neklirinske države. Tudi denarna nakazila izseljencev ne dosegajo več nekdanje višine. K temu je prišla še spekulacija z devizami.

Te dni beremo v časopisju o preiskavah proti velikim organiziranim družbam, tako imenovanim črnim borzom, ki so tihotapile tuje valute v inozemstvo.

Zaradi pomanjkanja deviz se imajo boriti naše tekstilne tovarne

v Kranju in Mariboru z vedno večjimi težavami. Nastal je zastoj pri nabavi tekstilnih surovin.

Naloga delavstva in delavskih organizacij sicer ni, da rešujejo komplicirano devizno vprašanje. To spada v delokrog gospodarskih zbornic, zainteresirane industrije in državnih finančnih faktorjev.

S tem pa še ni rečeno, da bi lahko ostalo delavstvo in njegove organizacije popolnoma brezbrizne za težave našega narodnega gospodarstva. Tem manj, ker grozi nevarnost, da nastane v tekstilni industriji težka brezposelnost. Delavstvo smatra za potrebno, da tudi s svoje strani opozori kompetentne faktorje na posledice, ki bi nastale, če bo ogrožena zaposlitev in existenca tisočev tekstilnih delavcev.

Delavske organizacije so prosile Delavko zbornico, naj poudari to tudi pri predstavnikih oblasti v Beogradu

Konferenca

Dne 25. t. m. je Delavska zbornica sklicala v Mariboru konferenco, na kateri se je razpravljalo o ukrepih, da se zaposli delavstvo, ki bi izgubilo delo v tekstilnih tovarnah zaradi pomanjkanja deviz na uvoz bombaža in tekstilnih surovin. Konferenco je vodil zbornični referent J. Stanko. Na konferenci so bili navzoči zastopniki strokovnih organizacij, zastopniki srezkega načelstva in Narodne banke. Delodajalci se konference niso udeležili, če tudi so bili vabljeni. Poslali so na konferenco dopis, v katerem pravijo, da konference ne more imeti nobenega uspeha in da Delavska zbornica ni ustanova, ki bi bila poklicana, da se bavi z deviznimi vprašanji. Konference se ni udeležila tudi Zveza združenih delavcev.

Na konferenci se je obžalovalo, da se delodajalci ne udeležijo razprave, ki je za delavstvo existenčne važnosti. Če se že delodajalci nočejo pogovarjati z delavci o deviznem vprašanju, potem naj bi z delavci razpravljali vsaj o tem, kako bodo izvajali redukcije, če bodo zaradi pomanjkanja surovin potrebne. Pravičeno bi bilo, da bi se redukcije razdelile na vse delavstvo enako, ter da bi se v prvi vrsti zaščitilo socialno najšibkejše.

Delavska zbornica je intervenirala pri Narodni banki in slovenskih ministrih v Beogradu, da bi slovenska tekstilna industrija dobila na razpolago devize. Dobili smo zagotovila, da se bodo potrebe slovenske tekstilne industrije kolikor mogoče upoštevale. V kratkem bo Narodna banka sklicala anketo vseh prizadetih industrij.

Kljub vsem intervencijam pa se pojavlja vedno večji zastoj v tekstilni industriji. Reducirano je bilo delavstvo in skrajšan delovni čas. Groze pa še hujše redukcije, ako ne dobe tovarne pravočasno potrebnih surovin. Jugobruna je že

reducirala 86 delavcev v predilnici in napoveduje za bodoče skrajšanje tedenskega dela za 8 do 24 ur. Thel-Ogrizek v Celju — St. Peter je odpustila 100 delavcev in grozi popolna ustavitve obrata zaradi pomanjkanja prediva. Zelenka in drug v Mariboru je reducirala v predilnici 56 delavcev, Doctor in drug, Maribor, je uvedel tedensko 2 dni brezplačnega dopusta in tudi druge mariborske tovarne izvajajo sukcesivno odpuščanje delavstva. Delavstvo je zaradi tega razburjeno in se boji za svojo existenco ter bi bilo nujno potrebno delavstvo točno informirati o dejanskem položaju ter podvzeti vse, da se nadaljne redukcije preprečijo.

Po stvarni in z argumenti podprti debati udeležencev konference je bilo sklenjeno:

Ugoden nakup manufakture pri
I. TRPIN-U

Oglejte si izložbe Blago in cene govori!o!

1. Delavske strokovne organizacije v Mariboru bodo zbrale točen material o doslej izvršenih redukcijah, kakor tudi o napovedanih redukcijah v posameznih tovarnah ter bodo ta material dostavile Delavski zbornici v Ljubljani. Enako bodo sproti obveščale o napovedanih redukcijah sresko načelstvo odnosno upravo policije v svrhu intervencije pri izvajanju redukcij, da bi se iste izvajale po predhodnem sporazumu s strokovnimi organizacijami in obratnimi zaupniki.

2. Delavska zbornica naj obvesti o položaju v Mariboru kr. bansko upravo ter jo zaprosi, da skliče nujno anketo zastopnikov delodajalcev in delojemalcev tekstilne stroke v Mariboru, na kateri naj se ugotovi pravi dejanski stan ter ukrene vse potrebne, da se prepreči nadaljnje redukcije in širjenje destruktivnih vesti.

Iz naših delavskih krajev Na vprašanje - odgovor

Ljubljana

Dramatičen odsek ljubljanske podružnice NSZ je gostoval v soboto 25. marca t. l. v Laškem, kjer je vprizoril v Sokolskem domu Schurekovo «Pesem s ceste». Po uspehu, ki ga je imela predstava v Laškem, moramo tovarišu Rastresenu, ki vodi igre ljubljanske podružnice, samo najiskrenejše čestitati. Izjave, ki so bile izražene po končani predstavi s strani domačinov, so sama laskava priznanja, ki dajejo vodstvu in igralcem odra najboljšo oceno k njihovemu triumfalnemu uspehu. Tako lepega večera v dvorani Sokolskega doma že dolgo ni bilo.

Upamo, da bodo podružnice NSZ z vso silo delale na to, da povabijo bratsko podružnico na gostovanje na svoj oder in s tem pripomorejo dobru in agilnemu dramatičnemu odseku ljubljanske podružnice do čim večjega razmaha.

Uradne ure ljubljanske podružnice NSZ so vsak četrtek od 6. do 7. ure v prostorih tajništva NSZ v Delavski zbornici. **Tajnik.**

Loke pri Zagorju

Občni zbor podružnice se je vršil v nedeljo dne 26. marca ob pol 16. uri v dvorani Sokolskega doma. Občnega zbora, katerega je vodil naš agilni tovariš, predsednik Dernovšek Miha, se je udeležilo prav lepo število članov, dočim so se vsi ostali oprostili, ker so morali na delo. S tem so tudi dokazali, kako neizmerno cenijo delo podružnice.

Ob otvoritvi občnega zbora je podal najprej poročilo predsednik podružnice tov. Dernovšek Miha, na to pa ostali funkcionarji. Iz vseh teh poročil je bilo jasno razvidno, da je bila podružnica v preteklem letu v vsakem oziru na svojem mestu. Agilnosti članov odbora, predvsem predsednika in tajnika ter ostalih članov podružnice, je pripisati, da je podružnica prav lepo napredovala kljub raznim in neštetim oviram. Po končanih poročilih funkcionarjev je občni zbor soglasno izglasoval razrešnico staremu odboru.

Po nekajminutnem odmoru je občni zbor izvolil svoj novi odbor. V odbor so bili izvoljeni po večini stari odborniki na čelu naš dosedanji predsednik tov. Dernovšek.

Kot delegat centrale se je udeležil občnega zbora tudi tov. Vadnjal Stane iz Ljubljane, ki je poročal o stanju in položaju rudarskega delavstva TPD ter o vseh ostalih perečih vprašanjih, ki morejo zanimati slehernega delavca in člana NSZ. Končno je apeliral na vse navzoče, da se še tesneje in z večjo ljubeznijo oprimejo dela v svoji organizaciji, katera bo vselej zastavila vse svoje sile, da bo ob pravem času zaščitila njihove interese. Vsi navzoči so vzeli njegova izvajanja z zadovoljstvom na znanje, na kar je, po končanem dnevnem redu, zaključil občni zbor tov. predsednik ob 18. uri.

Jesenice

Nova bolnica. V «Novi Pravdi» smo že poročali, da se bo na Jesenicah za zavarovance Bratovske skladnice gradila nova bolnica. Stroški bodo znašali okoli 7 milijonov din. Krajevna Bratovska skladnica pa ima prihranjenih samo 800.000 din. Izredna glavna skupščina pa je sklenila, da se bolniško zavarovanje zviša za 1%, t. j. da odpade ½% na delavstvo in nameščenstvo, ½% pa na podjetje samo. Seveda bi bilo s tem delavstvo

prizadeto za dolga leta. Iz vzroka, da so se življenjske potrebe tako podražile, da delavstvo pogreša vsak dan, je naš podružnični odbor sklenil vložiti ravnateljstvu predlog, da bi podjetje prispevalo s kako posebno dotacijo.

Dne 27. t. m. je bila podpisana posebna kolektivna pogodba, h kateri je pristopilo podjetje na podlagi našega predloga. K podpisu te posebne kolektivne pogodbe so bile povabljene vse delavske strokovne organizacije, ki so to pogodbo podpisale. V smislu te pogodbe, je podjetje pripravljeno v mesečnih obrokih po 200.000 din nakazovati tukajšnji Krajevni Bratovski skladnici to posebno dotacijo za gradnjo nove bolnice tako, da bi znašala ta dotacija v celoti 2 milijona din.

Pogodba pa se lahko odpove, toda z ozirom na položaj delavstva upamo, da do te odpovedi ne pride.

Podjetje je s to dotacijo dokazalo, da razume socialne potrebe delavstva in nameščenstva in še bolj potrebo bolnice za naš kraj.

KID je s tem pokazala zelo plemenito gesto in zasluži za to svoje razumevanje posebno zahvalo.

Mežica

Krajevna protituberkulozna liga za gornjo meziško dolino bo imela svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 2. aprila 1959 s pričetkom ob 10. uri predpoldne v šolski telovadnici v Mežici. Z občnim zborom bo tudi združeno predavanje o tuberkulozi. Predaval bo dr. Simoniti iz Slovenjega Grada. Člani lige, pa tudi drugo prebivalstvo, se naj občnega zbora udeleži v čim večjem številu, ker je delovanje lige za našo dolino tolike važnosti, da zasluži največjo pažnjo in podporo vseh slojev prebivalstva.

Maribor

Važen članski sestanek tekstilnega delavstva sklicuje mariborska podružnica NSZ za v nedeljo 2. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne v predavalnici NSZ. Na sestanku se bo članstvo poročalo o težkem položaju tekstilne industrije in o korakih, ki so jih strokovne organizacije podvzele v obrambo delavstva. Odveč bi bilo naglašati, da je ta sestanek za vsakega tekstilnega delavca in delavko prevažen in da ne sme nihče ostati doma. Kdor ostane doma, škoduje sebi, družini in vsemu delavstvu. Vsi do zadnjega na sestanku!

Ali še ne bo konca? V eni večjih mariborskih tekstilnih tovarn so na dnevnem redu pritožbe delavstva proti dvema nemškima židoma, ki sta celo inozemca. Mi smo opetovano opozarjali na to, da ne bomo dopustili šikaniranja našega delavstva po tujcih, pa menda nič ne zaleže. Danes zadnjič in z vso odločnostjo povemo, da bomo že v prihodnji številki navedli tovarno in oba prizadeta s polnim imenom in zahtevali od pristojne oblasti, da napravi red. Na svoji zemlji se ne pustimo od nikogar šikanirati, pa najsi bo še tak gospod. Kdor pozablja, da uživa pri nas gostoljubje in je naš kruh, ta naj ima do našega delavstva več obzira ali naj gre, odkoder je prišel. Tako mora biti in nič drugače!

Pevci, na plan! Še enkrat opozarjamo vse naše člane, da se snuje pri odseku stavbinskih delavcev pevski zbor in da se sprejemajo v zbor vsi, ki imajo veselje do petja. Prijave v zbor sprejema tajništvo NSZ, Sodna ulica 9-III. K zboru vstopajo lahko tudi začetniki.

Anton F., Javornik. — Zaposlen sem bil pri gradbenem podjetju. Padla mi je v oko malta in od tistega časa na oko slabo vidim. Zadnji čas se je oko tako poslabšalo, da je moja delasposobnost znatno zmanjšana. Ali imam pravico do rente? — Če lahko dokažete, da se Vam je delasposobnost zmanjšala zato, ker ste se pri delu ponesrečili, potem lahko postavite zahtevek, da dobite odgovorjajočo rento. Kakor nam pa pišete, niste takoj javili nezgode in se tudi takoj po nezgodi niste zdravili pri blagajniškemu zdravniku. Zato Vam bo tudi težko dokazati, da ste se ponesrečili pri delu in je majhna verjetnost, da dobite rento.

Franc V., Kamnik. — Javite mi, koliko časa imam pravico do brezposelne podpore? — Če ste bili v zadnjih 24 mesecih zaposleni 8 mesecev, potem imate pravico do podpore štirih tednov. Če ste bili zaposleni zadnjih 24 mesecev 16 mesecev, potem imate pravico do podpore 8 tednov. Če ste pa bili zaposleni v zadnjih 24 mesecih celo dobo, potem imate pravico do podpore 12 tednov. Opozarjamo Vas pa, da vložite takoj prošnjo za podporo, kakor hitro ste postali brez posla. Javite se na občinskem uradu in oddajte svojo delavsko knjižico. Občina bo potem Vašo delavsko knjižico s prijavo o brezposelnosti poslala Berzi dela v Ljubljani.

Zima OSTANKI Pomlad
Mariborskih tekstilnih tovarn, pristnobarvni, brez napak, in sicer: Paket Serija «R» z vsebino 16—20 m dobro uporabnih ostankov flanelov in cvrtnbarhentov za ženske obleke, moško, žensko in otročje perilo za znižano ceno Din 125.—. Nadalje so še tudi zimski: Reklamni paket Serija «K» in Specialni paket Original Kosmos «D» v zalogi. Za veliko noč: Paket Serija «T» z vsebino 4 m volnenega blaga za ženske obleke v najmodernejših vzorcih za ceno T/1 Din 100.—, T/2 Din 150.—; pri naročilu prosim navedite barvo. — Paket serija «H» vsebina 18—21 m oxfordov, cefirjev, touringov in frenžel za posebno močne moške srajce v najlepših vzorcih Paket Din 156.—. Paket Serija «M» vsebina 16—20 m pralnega blaga za ženske obleke in dečve, kretona in druka za predpasnike, delena, krepa, cvrtnzeiga in polsvile za bluze in obleke v izbrano lepi sestavi Paket Din 150.—. Pakete H & M razpošiljam tudi mešano vsakega polovico. Paket Serija «Z» vsebina 5—5,20 m dobrega šofa za moško obleko, damski kostum ali plašč, in sicer Z/1 150.—, Z/2 160.—, Z/3 200.—, Z/4 250.—, Z/5 300.— Din. Vsa podloga za moško obleko po kakovosti 80.—, 100.— in 120.— Din. Vsak paket poštnine prosto, pri odvzemu dveh ali več paketov primeren popust! Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Nešteto priznanj odjemalcev na razpolago. — Prepričajte se tudi Vi in pišite takoj Razpošiljalnici «Kosmos», Maribor, Kralja Petra trg.

**IVAN KRAVOS
MARIBOR**

prilagoča kovičke, ročne torbice, aktovke, denarnice, nahrbtnike, gamaše itd.

**„OBNOVA“
F. NOVAK**

dobavlja kompletne stanovanjske opreme, tapetniške izdelke, linolej, preproge, zavese, odeje, železno pohištvo, otroške vozičke najceneje

Maribor, Jurčičeva 6

POHIŠTVO!

E. ZELENKA

tovarna pohištva, tapetništvo in vse stanovanjske opreme

MARIBOR, Ulica 10. oktobra štev. 5

VABILO

na sejo Upravnega odbora Narodne strokovne zveze, ki se bo vršila v nedeljo, dne 2. aprila 1959 ob 9. uri dopoldne v posvetovalnici Del. zbornice.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika.
2. Volitve obratnih zaupnikov.
3. Organizacijsko in propagandno delo NSZ.
4. Organizacijske zadeve.
5. Slučajnosti.

V smislu pravil NSZ in organizacijskega reda so člani Upravnega odbora vsi predsedniki podružnic, člani Izvrševalnega odbora in člani centralnega nadzornega odbora. Odsotnega podružničnega predsednika lahko nadomešča podpredsednik ali tajnik.

Z ozirom na važnost dnevnega reda pričakujemo sigurne in točne udeležbe.

Posteljno perje

od Din 8.— naprej

kemično očiščeno se dobi pri

„LUNA“

Maribor, samo Glavni trg 24

FOTOGRAFIJE za legitimacije

izdeluje najceneje in hitro

Foto VLAŠIČ, Gosposka 23

„GRIC“ pod Urbanom Rošpoh. Izletniška gostilna, prenočišča, auto cesta. Prvovrstna vina in kuhinja. Telefon: 28-07

Vsaki osebi — družini nudi stalni zastavek „MARA“ Maribor, Orožnova 6
Celje, Slomškov trg 1

Pletilnica — razpošiljalnica nogavic in platenia

Vse za Vaše postelje. Posteljne odeje, močno prožite (domače izdelke), izgotovljeno post. perilo, zglavnike, tušne, madrace, koce, perje, puh, najceneje pri A. STUHEC, specialna trgovina — izdelovanje odej. **MARIBOR, Stolna ul. 5**